

Papers passats per aigua

La llei d'ús i ensenyament del valencià està a punt de complir vint anys, però la llengua està lluny d'aconseguir la suposada equiparació amb el castellà. Tot i els relatius avenços assolits en l'ensenyament, l'ús social de l'idioma és molt minoritari i l'actitud de les institucions valencianes, que es mouen entre dues aigües, no convida a l'optimisme.

El 23 de novembre es compliran vint anys de l'entrada en vigor de la llei d'ús i ensenyament del valencià (LUEV), el text que havia de ser la solució a l'oblit i la discriminació del valencià i que l'havia d'equiparar en igualtat de condicions amb el castellà. Passat el temps, però, la LUEV s'ha revelat com un instrument insuficient, no tant per la naturalesa de la pròpia llei –positiva en molts aspectes, tímida en d'altres– com pel seu desenvolupament. O millor, per la manca de desenvolupament. De fet, la llei ha propiciat un increment del coneixement de la llengua a les escoles, però no ha aconseguit fer del valencià un vehicle de comunicació social vàlid. És a dir, que després de vint anys, el balanç de la llei és summament contradictori: el valencià cada vegada s'estudia més, però es parla menys.

No era aquesta precisament la intenció d'una llei, aprovada sense vots en contra, que es va interpretar en aquells moments com un pas decisiu amb vista a la dignificació del valencià. Sobretot en un moment –feia només mig any que les primeres eleccions autonòmiques havien donat el poder als socialistes– en què les reticències cap a l'ús i l'ensenyament del valencià –tant per part dels partits de dreta com d'alguns d'esquerra– estaven a l'ordre del dia. Resolts aquells primers entrebancs (que van endolcir els enunciats més polèmics de la llei), el pas del temps ha demostrat que el principal escull que ha hagut de superar la llei ha estat en realitat la manca de voluntat política, que l'ha acabat abocant a un fracàs impensable fa vint anys.

Les proves, de fet, són més que evidents. L'enunciat de molts dels articles de la LUEV es contradiu amb la realitat lingüística que es viu al País Valencià, i tot i que el valencià ha guanyat punts, els objectius de la llei estan lluny d'assolir-se. Ací en proposem alguns exemples:

Article 4t. *En cap cas ningú no podrà ser discriminat pel fet d'usar qualsevol de les dues llengües oficials...* Tot i que els episodis de discriminació del valencià es produeixen sovint, molt pocs havien alçat tant de rebombori polític com el que es va produir el passat mes de setembre, quan un ciutadà de l'Alcúdia (Ribera Alta) es va quedar de pedra. Una representant de la Conselleria d'Infraestructures i Transports li va contestar en anglès a una pregunta que ell li havia formulat en valencià. Per a més detalls, la representant institucional li va exigir que "parlara en cristià". L'incident no ha ajudat precisament a reforçar la imatge de valencianisme que vol donar el Govern de Francesc Camps.

Article 7è. *El valencià, com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de la seua Administració Pública, de l'Administració Local i de les altres corporacions i institucions públiques dependents d'aquelles...* La cooficialitat del valencià i el castellà no és precisament un dels punts forts de les institucions valencianes. En realitat, resulta gairebé impossible trobar comunicacions oficials, informacions internes, declaracions o comunicats de premsa procedents de les institucions valencianes re-

Diverses imatges de protestes contra algunes de les mesures lingüístiques preses per l'anterior Govern valencià i que continuen vigents: l'exclusió dels llicenciats de Filologia Catalana del requisit lingüístic i l'exigència de professors amb capacitat lingüística als centres amb ensenyament en valencià. A sota, a la dreta, signatura del Compromís pel Valencià, elaborat per partits, sindicats i entitats culturals i acadèmiques.

dactades en valencià. El castellà és la llengua predominant en les altes instàncies i només s'utilitza el valencià en casos molt concrets. Tampoc les Corts Valencianes en són un exemple. Més de la meitat dels diputats mai no utilitza la llengua autòctona en les seues intervencions, ni parlades ni escrites. En aquest sentit, un dels episodis més polèmics dels darrers anys es va produir a l'inici d'aquesta legislatura, quan el nou president de les Corts, Julio de España, va fer el discurs de presa de possessió íntegrament en castellà. Era la primera vegada en la història del Parlament valencià que un president no utilitzava la

llengua autòctona en la inauguració d'un nou curs polític. Posteriorment, a causa en part a l'allau de crítiques rebudes i en part al gir valencianista del Govern de Camps, De España es va haver de retractar.

Art. 16. Les empreses de caràcter públic, així com els serveis públics directament dependents de l'Administració, han de garantir que els empleats que tenen relació directa amb el públic tinguem el coneixement suficient del valencià per atendre amb normalitat el servei que els és manat... Art. 23. Atesa la cooficialitat del valencià i del

castellà, els professors han de conèixer les dues llengües... En base a aquests dos articles, la Federació Escola Valenciana juntament amb partits polítics, sindicats, entitats cíviques, culturals i acadèmiques, fa més de dos anys que reclama la modificació de la llei de la funció pública per tal d'exigir el requisit lingüístic a tots aquells funcionaris que tenen contacte directe amb el públic, ja siguen professionals de l'ensenyament o de qualsevol altra branca de l'administració. De moment, continua havent-hi funcionaris sense coneixement de la llengua i cada any continuen arribant professors sense capacitat

lingüística a centres amb programes en valencià.

Art. 18. La incorporació del valencià a l'ensenyament és obligatòria en tots els nivells educatius... Després de vint anys d'existència de la llei d'ús, el resultat és que només un 20% dels alumnes estudien en valencià. Tot i que s'ha avançat significativament en l'alfabetització i en la comprensió de la llengua, les dades reflecteixen una desacceleració progressiva en els darrers anys. El problema s'accentua quan només un 5% dels centres privats imparteixen ensenyament en valencià i quan un 32% dels alumnes valencians estudien en centres privats. A tot això, les divergències territorials es fan cada vegada més evidents: a les comarques de Castelló un 84% dels alumnes rep ensenyament en valencià, mentre que als de València ho fan un 50% (a la ciutat de València, el percentatge baixa fins al 26%). A Alacant, les xifres d'alumnes que estudien en valencià no superen el 10%. És evident que la llei de qualitat no ha resolt l'ensenyament de la llengua pròpia en els centres privats i concertats.

Art. 25. El Consell de la Generalitat Valenciana vetlarà perquè el valencià tinga una adequada presència a les emissores de ràdio i televisió i altres mitjans de comunicació gestionats per la Generalitat Valenciana... Aquesta "adequada presència" s'ha convertit, en el cas de Canal 9, en una "presència testimonial", reduïda pràcticament als programes informatius. De fet, més d'un 65% de la programació s'emeta en castellà, i sempre en horaris de màxima audiència. La nòmina de fitxatges estrella (Bàrbara Rey, Juan Ramón Lucas, Julián Lago, Luis Herrero, Fernando Sánchez Dragó, etc.) juntament amb la negativa de no doblar les pel·lícules, no contribueixen precisament a augmentar la quota lingüística. A la ràdio pública, els percentatges són més optimistes (la programació es fa íntegrament en valencià, tot i que la majoria de col·laboradors dels programes són castellanoparlants), però la seua audiència irrisòria no permet grans auguris. De fet, el primer que va dir Anacleto Rodríguez (fins fa unes setmanes director de Ràdio 9) quan va arribar als estudis va

El valencià en xifres

CAPACITAT

84% entenen la llengua

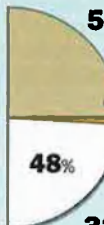
47% estan capacitats per a llegir en valencià

24% estan capacitats per a escriure en valencià

EDUCACIÓ

52% del total de centres del País Valencià ofereixen programes d'ensenyament en valencià o d'immersió lingüística

95% dels centres són públics

5% dels centres són privats

32% dels alumnes s'escolaritzen en centres privats

20% dels alumnes estudien en valencià

US

33% dels valenciano-parlants renuncia a utilitzar el valencià en públic

65% de la programació de RTVV s'emeta en castellà

20% de les edicions de la Biblioteca Valenciana són en valencià

50% dels diputats de les Corts Valencianes no utilitzen mai el valencià

Font: EL TEMPS
Gràfic: V. PRIETO

ser: "El problema de esta radio es que es en valenciano." Fruit d'aquesta política lingüística, la televisió pública, principal

instrument normalitzador del valencià, ha acabat condemnant la llengua a l'oblit, i més que convertir-se en un element nor-

SALA l'ORTA

Inici de temporada.
Programació de tardor 2003

26 d'octubre a les 19h **Estrena!** Públic Familiar

Text i direcció:
Robert García.
Interpretat per:
Esther Vallés i Pau Blanco

Preu únic :4€

C/ Sant Martí de Porres, 17
València 46026 (Castellar-Oliveral)
Informació i reserves al 963 75 11 47
www.lhortateatre.com

Al costat, una de les multitudinàries trobades organitzades per la Federació Escola Valenciana. A sota, al mig, el conseller d'Educació, Esteban González Pons, a Ares del Maestrat, on signà un decàleg per promoure l'ús del valencià en l'administració.

PICHUADRES / ÀNGEL SÁNCHEZ

malitzador del valencià ha estat un factor de regressió.

De cara a la galeria. La conseqüència més immediata d'aquesta aplicació tan *sui generis* de la LUEV és que el valencià no ha passat de ser la llengua secundària de les administracions públiques i que del 48% dels valencians que saben parlar la llengua pròpia, un terç no la utilitzen fora del seu àmbit privat, segons revela un informe de la Federació Escola Valenciana. Mentre les dades reafirmen la davallada de l'ús social de la llengua, la Generalitat Valenciana, immersa actualment en una campanya de gestos de reivindicació valencianista –i, per tant, lingüística–, dedica els esforços a establir normatives de dubtós compliment. El decàleg que la Comissió Inter-

departamental del Valencià va aprovar el passat 1 d'octubre establia mesures com que les comissions internes de les conselleries s'han de redactar en valencià, que en les intervencions públiques dels consellers, subsecretaris, etc., el valencià serà la llengua d'ús, o que els funcionaris hauran d'atendre el públic en valencià.

Tenint en compte que durant el mandat d'Eduardo Zaplana hauria estat impensable qualsevol gest semblant, la nova política de la Generalitat s'ha interpretat en molts sectors com una decidida aposta per la llengua, però també com una estratègia de Camps de desmarcar-se del seu antecessor, amb qui les relacions no són excessivament bones. Ara bé, també és cert que bona part de les mesures que preveu el decàleg ja s'inclouen en la llei d'ús i que de cap manera són de compli-

ment obligatori. De fet, el discurs aparentment reivindicatiu del Consell ha provocat fortes tensions en el si del Partit Popular, i ja s'han fet sentir les primeres crítiques. El conseller de Presidència i portaveu del Consell, Alejandro Font de Mora, ha volgut deixar clar que de cap manera aquest decàleg es farà efectiu en base a "imposicions" o "traumatismes". I Luis Díaz Alperi, l'alcalde d'Alacant –la ciutat on fa vint anys es va aprovar la llei–, ha avisat que ja és "massa gran per a aprendre una altra llengua".

Conscient del malestar que aquestes mesures han generat en el sector més conservador, el president Camps ha rebaixat notablement el to, i en el discurs de la diada del 9 d'Octubre va subratllar que "en la comunitat valenciana ningú no serà discriminat per la llengua que utilitze". Curiosament, Camps es va passar al castellà en el moment de pronunciar aquestes paraules.

Però no solament és aquesta política de nadar entre dues aigües el que ha posat en dubte les vertaderes intencions del Govern valencià. Greuges com la supressió de l'homologació dels títols de català i valencià o l'exclusió dels llicenciats de Filologia Catalana del requisit lingüístic estan encara vigents, i en cap moment s'ha parlat de modificar-los. Precisament amb l'objectiu de reclamar la derogació d'aquestes mesures i reivindicar-ne d'altres, com l'obligatorietat del requisit lingüístic, el passat 18 d'octubre estaven convocats a Alacant partits polítics, sindicats, entitats cíviques, culturals i acadèmiques. Aconseguir un ús ple del valencià i convertir la llengua en un element de cohesió i identificació col·lectiva eren els objectius.

De moment, però, encara queda molt de camí. El Govern valencià haurà de demostrar amb fets unes intencions que, almenys de moment, només són això, intencions. O potser són una estratègia electoral que, una vegada passades les eleccions del proper mes de març, es guardarà al calaix, com de fet ja va passar amb el primer mandat de Zaplana. Mentrestant, el bilingüisme, el principal objectiu de la LUEV, està encara lluny de ser una realitat.

Rosanna Melià